

SPEKTRUM

Periodikum
Slovenskej
technickej
univerzity
v Bratislave

Akademický rok
2005/2006
1
september

Ročník XII.
/XLIV./

Z O B S A H U

Slovenská rektorská
konferencia /3
Centrum kariérneho
poradenstva na STU /6
Technik – víťaz súťaže
Akademický Zvolen 2005 /11

Rektor STU Vladimír Bálež prezidentom Slovenskej rektorskej konferencie

Pán rektor, na úvod mi dovoľte, aby som Vám zablahožerala v mene celej redakcie univerzitného časopisu SPEKTRUM k zvoleniu do funkcie prezidenta Slovenskej rektorskej konferencie. Aké úlohy čakajú SRK v najbližšom období?

Slovenská rektorská konferencia je najvyšší orgán reprezentujúci slovenské vysoké školy. Má svoje nezastupiteľné úlohy vyplývajúce zo zákona o vysokých školách. Je preto prirodzené, že SRK sa nielen vyjadruje k dňaniu na vysokých školách, k zákonom a k ďalším záležitostiam univerzitného života, ale iniciatívne pripravuje aj také aktivity, ktoré zlepšia kvalitu vysokých škôl. SRK pripravuje evalváciu verejných vysokých škôl, ktorú by sme chceli začať v septembri 2005. Pôjde o akciu aká na Slovensku ešte nebola. Vysoké školy prejdú samoevalvačným procesom, ktorý vyhodnotia authority z Európskej asociácie univerzít. Celý projekt podporuje a financuje vláda SR. Sľubujeme si, že sa nám podarí odhaliť klady a nedostatky nášho univerzitného systému. Každá univerzita vypracuje podľa zadaných kritérií tzv. rektorskú správu, ktorá bude cenným príspevkom do mozaiky o stave slovenského školstva. Získané materiály môžu byť dobrým základom pre komplexnú akreditáciu vysokých škôl. Táto povinnosť zo zákona patrí do agendy Akreditačnej komisie vlády SR. Chceme aj aktívne vstúpiť do legislatívneho procesu a pripraviť vlastné návrhy na zmeny vo vysokoškolskom zákone. Rektori a dekaní najlepšie poznajú potrebu zmien, ktoré priniesol vysokoškolský život. Budeme sa zasadzovať za zmenu pravidiel financovania vysokých škôl tak, aby sa viac zohľadnila ich kvalita a nielen extenzívny faktor, ktorým je počet študentov.

Slovenské univerzitné školstvo stojí pred dlhodobou úlohou zvyšovania konkurencieschopnosti nášho vzdelávacieho systému na otvorenom európskom trhu. Ako zvýšiť prestíž slovenských univerzít a prilákať väčší počet domácich, ale aj zahraničných študentov?

Nie je jednoduché riešiť túto úlohu. V minulosti sme veľa zanedbali. Kvalitná univerzita musí mať dobre rozvinutý

výskum s moderným prístrojovým vybavením. Musí na nej pôsobiť profesionálny učiteľský zbor schopný absorbovať a odovzdať mladej generácii nové vedecké poznatky. Udržať si kvalitných ľudí pri súčasnom spoločenskom ohodnotení učiteľského stavu nie je jednoduché. Tretím nemenej dôležitým faktorom je zodpovedajúci sociálny servis pre zahraničných študentov. Mám na mysli ubytovanie, stravovanie a športovo-kultúrne vyžitie. Ak sa nám podarí tieto problémy vyriešiť, určite bude o naše vysoké školy väčší záujem aj zo zahraničia. A ešte jeden moment. Slovenské vysoké školy trochu podceňujú svoju propagáciu, nevyužívame silu marketingu. Aj tu máme čo zlepšovať.

Predpokladom kvalitného vysokoškolského vzdelávania je dobrá vedecko-výskumná činnosť. Je známe, že fakulty slovenských vysokých škôl majú rôznu vedeckú výkonnosť. Ako ju zlepšiť?

Vedecko-výskumná činnosť na vysokých školách je základom pre získanie dobrej povesti. Tá je v zahraničí často cennejším kapitálom než financie. Na univerzitách by mal každý učiteľ 50 % svojej pracovnej aktivity venovať vedeckej činnosti. Je pravdou, že fakulty slovenských vysokých škôl majú rôznu kvalitu vedeckých výsledkov. Každý rektor by si mal uvedomiť, že čoraz väčšia časť dotácií sa bude rozdeľovať aj podľa vedeckej výkonnosti vysokej školy. Ale ako som už uviedol, bez radikálnej zmeny v podpore prístrojového vybavenia a infraštruktúry bude veľmi zložitá dostať slovenskú vedu na úroveň porovnateľnú s európskym štandardom. Slovenské vysoké školy majú relatívne dobrý výskumný potenciál, chýbajú nám však moderné prístroje a laboratórne vybavenie. Vláda v súčasnosti pripravuje akčné plány na podporu vedy. Netreba zdôrazňovať, že inovácie sú hlavným hnacím motorom každej vyspelej ekonomiky. Je nutné uvedomiť si, že zapojenie vysokých škôl do základného i aplikovaného výskumu, predstavuje najväčší vedecko-výskumný potenciál na Slovensku. Ak by sme hodnotili kvantitatívne ukazovatele, vedecký výkon Slovenskej technickej univerzity v Bratislave predstavuje 24,7 % výkonnosti všetkých vysokých škôl na Slovensku. STU by si mala toto postavenie udržať a zamerať sa na ďalšie zvýšenie kvality tak, aby bola aj v tejto činnosti porovnateľná s tými najlepšimi.

Zaznievajú hlasy, že náklady na vysokoškolské štúdium sú na hranici sociálnej únosnosti. Myslíte si, že systém motivačných a sociálnych štipendií, tak ako ho navrhlo Ministerstvo školstva, je krok správnym smerom, alebo je potrebná systémová zmena vo financovaní vysokého školstva?

Motivačné štipendiá sú určite prínosom pre vysoké školstvo. Doteraz MŠ SR nevytvorilo vo finančnej oblasti systémový krok, ktorý by študentov motivoval k lepším študijným výsledkom. Každá vysoká škola sa usilovala sama v rámci svojich možností nájsť podporu pre vynikajúcich študentov. Treba len dúfať, že sa v dotáciách MŠ SR každoročne objaví dostatočná finančná čiastka na motivačné štipendiá. Na STU pripravujeme smernicu, podľa ktorej sa budú motivačné štipendiá vyplácať. Po konzultáciách s univerzitnou študentskou reprezentáciou ju v krátkom čase predložíme do Akademického senátu STU. Verím, že motivačné štipendiá budú jednou z hnacích síl, ktorá pomôže študentom lepšie plniť ich povinnosti.

Ak odhliadneme od slabnúcej vedecko-výskumnej základne rezortov, výskum a vývoj v Slovenskej republike stojí na dvoch pilieroch. Univerzitách a Slovenskej akadémii vied. Ako hodnotíte ich spoluprácu?

Spolupráca SAV a vysokých škôl sa uskutočňuje na dvoch základných úrovniach – na vedecko-výskumnej a pedagogickej. SRK a Predsedníctvo SAV na pravidelných každoročných stretnutiach vyhodnocujú vzájomnú spoluprácu a dohodujú ďalšie spoločné aktivity. Domnievam sa, že je potrebná užšia spolupráca našich výskumníkov, aby sme lepšie využili synergetický efekt spoločne podávaných projektov. Tradične dobrá spolupráca je v pedagogickej oblasti, kde viaceré vysoké školy využívajú odborníkov zo SAV na zabezpečovanie špecifických predmetov v učebných plánoch vysokej školy. No a netreba zabudnúť na doktorandské štúdium, ktoré zo zákona patrí na vysoké školy, avšak doktorandi môžu študovať na akreditovaných pracoviskách SAV, s ktorými má príslušná vysoká škola uzavretú zmluvu.

Priemyselná sféra občas poukazuje na prílišný „akademizmus“ končiacich absolventov, ktorí majú málo poznatkov a skúseností s praxou. V zahraničí je bežný tesný vzťah priemyslu a školy. Priemysel univerzity spolufinancuje cez granty, nadácie a štipendiá. Aká je situácia u nás?

O „akademizme“ by som polemizoval, najmä v prípade technických vysokých škôl. Jeden fakt je však alarmujúci. Súčasná legislatíva neumožňuje financovať odbornú prax študentov. Ide o viactýždňové praktické praxe vo fabrikách, ktoré si financujú vysoké školy z vlastných zdrojov. Nie je však legislatívne doriešený problém ubytovania študentov a zaplatenie pracovníkov praxe, ktorí ich vedú. Toto je nutné zmeniť. Aj preto je potrebné novelizovať vysokoškolský zákon. Druhou rovinou je podpora priemyslu pri skvalitňovaní vysokoškolského vzdelávania a vedy. Vo svete platí: kde je bohatý a silný priemysel, sú aj silné a kvalitné univerzity. Aj opak je pravdou. Tam, kde sú kvalitné univerzity, je aj silný priemysel. Jednoducho sú to spojené nádoby. Na Slovensku to, žiaľ, zatiaľ neplatí. Veľké súkromné firmy sa len mizivým percentom podieľajú na rozpočtoch verejných vysokých škôl. Aj tu sa budeme snažiť modifikovať legislatívu tak, aby mal priemysel motiváciu viac podporovať školstvo a vedu než rozličné súťaže miss, reality show a podobne. Priemyselné podniky obchádzajú aj možnosti poskytnúť 2 % z daní pre univerzity tým, že si účelovo zakladajú vlastné nadácie a cez ne potom financujú aktivity, ktoré vyhovujú zámerom ich majiteľov. Dovolím si konštatovať, že podnikateľská sféra na jednej strane žiada kvalitných absolventov, ale robí málo pre to, aby pomohla vysokým školám zvýšiť kvalitu ich výučby a výskumu. Žiaľ, prevláda mylný názor, že prax je koncový odberateľ. Nie je to tak. Je to partner na spoločnej ceste za novou kvalitou našich inžinierov. Na druhej strane by sme sa mali na vysokých školách viac pýtať tých, ktorí sú „odberateľmi“ našich absolventov, aké učebné plány vyhovujú zámerom ich firiem. Na Slovenskej technickej univerzite sme ustanovili Priemyselnú radu, ktorá je zložená z významných predstaviteľov praxe. Jednou z jej aktivít je práve posudzovanie nášho pedagogického procesu, aby viac odrážal potreby praxe.

Lisabonská stratégia si kladie za cieľ urobiť z Európskej únie do roku 2010 „najdynamickejšiu a najkonkurencieschopnejšiu poznatkovo orientovanú ekonomiku“. Rozvoj vedy, výskumu a vzdelávania sú nástrojmi na jej uskutočnenie. Aká je koordinácia rektorských konferencií jednotlivých krajín v tejto oblasti?

Som veľmi krátko vo funkcii prezidenta Slovenskej rektorskej konferencie, takže si netrúfne odpovedať z tohto pohľadu. Avšak ako rektor STU som sa zúčastňoval rokovaní Európskej asociácie univerzít, ktorá Lisabonskú stratégiu intenzívne podporuje. Posledné Valné zhromaždenie v Glasgowe, kde bol aj náš komisár J. Figel', zaviazalo členské univerzity EUA, aby tento proces podporili. Vláda SR pripravila a schválila program MINERVA, ktorý je založený na budovaní poznatkovej ekonomiky. Vzdelanie, veda a výskum, informatizácia by mali byť prioritami štátneho rozpočtu na rok 2006. Aká bude realizácia uvidíme až po schválení rozpočtu v Národnej rade SR. Slovenská rektorská konferencia program MINERVA podporila a určite urobí všetko pre to, aby sa aj realizoval. Na STU pripravujeme dokument, ako sa naša univerzita zapojí do tohto programu.

*Ďakujem za rozhovor
Iva Šajbidorová*

Slovenská rektorská konferencia

Slovenská rektorská konferencia (ďalej len SRK) vznikla v roku 1997 ako občianske združenie. Podľa zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách je v súčasnosti jedným z troch orgánov reprezentujúcich vysoké školy v Slovenskej republike. Členom združenia sa môže stať každý, kto bol na základe Ústavy Slovenskej republiky vymenovaný prezidentom SR za rektora vysokej školy.

V súčasnosti má SRK 25 riadnych členov a 10 čestných členov (zoznam na www.srk.sk).

Orgány SRK:

- prezident (predstaviteľ združenia, zastupuje ho a koná v jeho mene),
- prezídium (výkonný orgán združenia, riadi jeho činnosť v období medzi zasadnutiami pléna),
- plénum (najvyšší orgán združenia),
- dozorná rada (kontrolný orgán združenia),
- sekretariát (zabezpečuje administratívnu činnosť združenia).

Cieľom SRK je koordinácia a podpora činnosti rektorov slovenských vysokých škôl v záujme utvárania vysokoškolskej politiky. Pri napĺňaní tohto cieľa združenie koordinuje a podporuje vzájomnú spoluprácu rektorov slovenských vysokých škôl, prerokúva a zaujíma stanovisko k zásadným otázkam

súvisiacim s vysokoškolskou politikou, k návrhom všeobecne záväzných právnych noriem, ktoré sa bezprostredne dotýkajú života vysokých škôl, alebo prerokúva a zaujíma stanovisko k platným právnym normám uvedeného zamerania, vytvára predpoklady na spoluprácu vysokých škôl SR a vzájomný tok informácií medzi nimi, nadväzuje a udržiava kontakty so zahraničím, s rektorskými konferenciami iných krajín, inými združeniami rektorov vysokých škôl, ako aj s Európskou asociáciou univerzít.

SRK je členom medzinárodnej Európskej asociácie univerzít (European university association, skratka EUA www.eua.sk) so sídlom v Bruseli. Asociácia zastupuje na celoeurópskej úrovni vysoké školy a rektorské konferencie jednotlivých krajín.

Prezídium SRK (1. 7. 2005 – 30. 6. 2007):

- prof. Ing. Vladimír Bálež, DrSc. – prezident a rektor Slovenskej technickej univerzity v Bratislave
- prof. Ing. Vojtech Kollár, CSc. – viceprezident a rektor Ekonomickej univerzity v Bratislave
- prof. RNDr. Ing. Daniel Kluvanec, CSc. – viceprezident a rektor Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre

*Mária Čikešová
sekretariát SRK*

Kolégium rektora STU informuje

Kolégium rektora STU v dňoch 6. a 20. júna 2005 prerokovalo: **Nový akademický informačný systém na STU.** Rokovanie KR STU 6. júna bolo venované iba tejto otázke. O téme sa živo diskutovalo. Všetci prítomní sa zhodli na tom, že súhlasia so strategickým zámerom implementácie AIS na STU. Viacerí dekaní fakúlt, ako aj prítomní odborníci vyjadrili určité pochybnosti nad tým, či informačný systém od dodávateľa TU Graz, ktorý bol víťazom výberového konania, je ten najvhodnejší na implementáciu na STU. V čase tohto rokovania ešte nebola známa cena ponúkaného AIS.

Informácia o stretnutí delegácie Slovenskej rektorskej konferencie s predsedom vlády Slovenskej republiky. Rektor informoval KR STU o stretnutí SRK s predsedom vlády SR M. Dzurindom 14. 6. 2005, za prítomnosti ministrov I. Mikloša a M. Fronca. Na stretnutí sa rokovalo o troch hlavných témach: o evalvácii vysokých škôl v Slovenskej republike na jeseň 2005, o vládnom projekte MINERVA so značnou alokáciou finančných prostriedkov na výskum a o žiadosti bratislavských vysokých škôl nevylúčiť ich z možnosti čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ na budovanie infraštruktúry.

Pedagogické štúdium učiteľov na STU. Kolégium rektora schválilo materiál „Pedagogické štúdium učiteľov na STU“, ktorý obsahuje výber účastníkov kurzu, finančné náklady, organizačný a časový plán štúdia. Cieľom štúdia je ďalšie skvalitnenie pedagogického procesu na STU. Kurzu sa majú zúčastniť najmä mladí začínajúci učitelia na univerzite. Uvažuje sa, že v budúcnosti bude absolvovanie takéhoto kurzu podmienkou pre habilitáciu.

Riešenie telefonovania na STU. Na zasadnutiach kolégia rektora firmy Slovak Telecom a Orange prezentovali

ponúkané riešenia na telefonické vybavenie univerzity. Kolégium rektora rozhodlo, že STU vypracuje technické zadanie pre obstarávanie privátnej telekomunikačnej hlasovej služby a predložené návrhy dá posúdiť príslušným odborníkom. Až po posúdení ponuky zaujme konečné stanovisko.

Pavel Timár
vedúci úradu rektora

Vedenie STU informuje

Vedenie STU, ktoré zasadalo 20. a 27. júna a 6. a 19. júla 2005, prerokovalo nasledujúce témy:

Akademický informačný systém na STU. Na základe výberového konania na dodávku nového AIS pre STU zaslal vybraný dodávateľ TU Graz oficiálnu cenovú a termínovú ponuku. Táto ponuka však bola z dôvodu vysokej ceny pre univerzitu neprijateľná. Vedenie STU preto rozhodlo o ukončení verejného obstarávania a vypísaní nového, s modifikovaným zadáním.

Projekt telefonizácie STU. Fírmy Slovak Telecom a Orange oboznámili vedenie univerzity formou prezentácie s riešením, ktoré pre STU navrhujú. Vedenie STU si vyžiadalo stanovisko od odborníkov na telekomunikácie z FEI STU a na jeseň 2005 rozhodne, ktoré riešenie sa bude na STU realizovať.

Magna Charta Universitatum. Vedenie STU prerokovalo a schválilo podpis Magny Charty Universitatum s Bolonskou univerzitou.

Finančné prostriedky z nájmu nebytových priestorov ÚZ ŠDaJ STU. Vedenie STU schválilo použitie finančných prostriedkov získaných z nájmov nebytových priestorov na ÚZ ŠDaJ STU na rekonštrukciu sociálnych zariadení a OST na ŠD Mladá Garda

a na rekonštrukciu OST na ŠD Jura Hronca.

Centrum kariérneho poradenstva na STU. Vedenie univerzity odsúhlasilo zriadenie Centra kariérneho poradenstva na STU v súvislosti so starostlivosťou o študenta. Toto centrum bude súčasťou oddelenia vzdelávania R-STU a ponúka pomoc študentom a absolventom univerzity v Bratislave pri hľadaní brigád, resp. zamestnania, pri získaní firemných štipendií, stáží, praxe a pri mnohých ďalších aktivitách. Takéto centrum otvárame ako prvú univerzitu v Slovenskej republike.

Príprava novej internetovej stránky STU. Vedenie univerzity sa oboznámilo so stavom práce na novej internetovej stránke STU, ktorá má byť do konca roku 2005 hotová a naplnená aktuálnymi informáciami. V súčasnosti prebiehajú školenia pracovníkov určených na prácu s redakčným systémom Buxus, ktorý je potrebný na spravovanie informácií na internetovej stránke. Cieľom systému je, aby každé pracovisko na STU malo zaškoleného pracovníka, ktorý bude zodpovedný za obsah a aktuálnosť informácií uvedených na webovej stránke za dané pracovisko.

Pavel Timár
vedúci úradu rektora

Akademický senát informuje

Členovia akademického senátu sa na svojom poslednom zasadnutí v akademickom roku 2004/05 (27. 6. 2005) zaoberali predovšetkým akademickým informačným systémom, pravidlami započítavania pedagogických výkonov medzi fakultami STU a štatútom Rady ubytovaných študentov.

Členovia AS STU odporúčali, aby pri výbere AIS pre STU sa zhodnotili existujúce informačné systémy na Slovensku a v Českej republike, ktoré sú porovnateľné s ponukou TU Graz, tak po stránke obsahovej ako aj finančnej.

Po zapracovaní pripomienok AS STU schválil Štatút Rady ubytovaných študentov a Pravidlá započítavania pedagogických výkonov medzi fakultami STU.

Stavebná fakulta STU pred prahom do nového akademického roku 2005/06

Dňa 1. septembra 2005 sa oficiálne začína akademický rok 2005/06 na všetkých vysokých školách Slovenska, teda i na Stavebnej fakulte Slovenskej technickej univerzity v Bratislave.

Na jeho prahu môžeme s potešením konštatovať, že takmer dvojročné úsilie fakulty o akreditáciu nových študijných programov, v ktorých začína v zmysle vysokoškolského zákona v tomto akademickom roku výučba, bolo úspešne zavŕšené, o čom svedčí fakt, že máme akreditovaných 8 bakalárskych, 21 inžinierskych a 15 doktorandských študijných programov, čím sú pokryté všetky odbory stavebníctva a geodézie pre všetky tri stupne štúdia. Výučbu v týchto študijných programoch zabezpečuje vysokokvalifikovaný 288-členný pedagogický zbor, z čoho je 32 profesorov a 88 docentov v riadnom pracovnom pomere.

Napriek počiatočným obavám a ukazujúcemu sa zníženému záujmu o vysoké školy s technickým zameraním zo strany absolventov stredných škôl môžeme s potešením konštatovať, že táto skutočnosť sa pri prihlasovaní uchádzačov na našu fakultu neprejavila. Do 1. ročníka bakalárskeho stupňa štúdia je prijatých 1 438 študentov na dennú i externú formu štúdia, na inžinierske štúdium splnilo podmienky prijatia 532 uchádzačov a v treťom stupni štúdia je 47 nových doktorandov. Z uvedeného vyplýva, že v tomto akademickom roku prekročí počet študentov vo všetkých stupňoch štúdia 4 000.

Noví študenti sú prijatí na bakalársky stupeň štúdia, na ktorom máme, ako už bolo spomenuté, akreditovaných osem študijných programov. Z nich môžeme štyri označiť ako tradičné, štúdium na troch z nich prebieha od roku 1938, t. j. od prvého školského roku na Slovenskej technickej univerzite, a teda aj Stavebnej fakulte, čím sa táto fakulta právom považuje za zakladateľku STU. Ide o študijné programy *inžinierske konštrukcie a dopravné stavby, vodné stavby a vodné hospodárstvo a geodézia a kartografia* s klasickou dĺžkou trvania bakalárskeho štúdia tri roky. Ďalší študijný program, *pozemné stavby a architektúra* vznikol „až“ neskôr, na úrovni súčasného vedeckého poznania nadväzuje na skvelé výsledky Fakulty architektúry a pozemného staviateľstva zriadenej v roku 1950, o čom svedčí účasť absolventov na architektonickej koncepcii, projektoch a realizácii najvýznamnejších stavieb súčasnosti. Ako jediný je akreditovaný na 4 roky bakalárskeho stupňa štúdia.

Prax si postupne vyžiadala otvorenie ďalších študijných programov. Študijný program *inžinierstvo životného prostredia*, ktorý (ešte ako odbor) mal v uplynulom akademickom roku prvých absolventov bakalárskeho stupňa štúdia, a dva úplne nové študijné programy: *technológia a manažérstvo stavieb*, v rámci ktorého získa študent znalosti z oblasti stavebných technológií, umožňujúce riadiť prípravu a realizáciu rôznych typov stavieb, a úplná novinka: *matematicko-počítačové modelovanie*.

Tento študijný program je akreditovaný v spolupráci s Fakultou elektrotechniky a informatiky STU a Fakultou informatiky a informačných technológií STU a jeho rozvoj je motivovaný predovšetkým rýchlym vývojom moderných technológií, ktorý vyžaduje hlboké matematické znalosti, počítačovú zručnosť a výbornú orientáciu v navzájom previazaných inžinierskych, prírodovedných či ekonomických aplikáciách. Slovenská technická univerzita v Bratislave s významnými odborníkmi, ktorí sú schopní dať študentom hlboký základ v matematických a počítačovo orientovaných predmetoch s dôrazom na interdisciplinárne aplikácie, je prirodzeným miestom na úspešný rozvoj takto orientovaného študijného programu. Okrem toho Stavebná fakulta STU ponúka aj univerzálny študijný program *stavebné inžinierstvo* v anglickom jazyku pod názvom *Civil Engineering*.

Dušan Petráš
dekan SvF STU

Pár poznámok k pojmu dizajn

Medzi stratené ilúzie, o ktoré v detstve prichádzame, patrilo moje zistenie skutočného významu slova kovboj. Pri čítaní polorozpadnutých zošitov rodokapsov kovboji boli pre mňa niečo ako rytieri bojujúci proti zlu, ktoré však nepredstavovali napr. trojhlaví draci alebo zákerní čiernokňažníci, ale zloději, vyvrheli, násilníci a nečestní špekulanti. Podobnosť s bájnymi rytiermi v brneniach pre mňa znamenalo toto pomenovanie preto, že som ho považoval za zložené zo slov „kov“ a „boj“. Keď som sa neskôr dozvedel, že slovo kovboj je z anglického slova cowboy a je pomenovaním pastiera kráv, „kovbojky“ stratili pre mňa príťažlivosť napriek tomu, že westernoví kraviari jazdili na koňoch a nosili povestné Coltove revolvery. Táto skúsenosť ma poznačila do tej miery, že opatrne a s istou nedôverou prijímam slová prebraté z cudzích jazykov (dnes väčšinou z angličtiny), pretože sa mnohokrát používajú v súvislostiach na míle vzdialených od ich pôvodnému významu. Tie najkrikľavejšie omyly sa niekedy stávajú témou rozhlasových jazykových okienok, ak náhodou podráždia ucho nejakého jazykovedca. Väčšinou sa omieľajú s prisúdeným novým významom, až takpovediac „zľudovejú“. Nad týmto javom môžeme zhovievavo prižmúriť oči, ak naša komunikácia nemusí prekročiť hranice Slovenska. Čoraz častejšie sa však musíme uchýliť ku komunikácii v cudzích jazykoch (zase väčšinou v angličtine) a vtedy by náš preklad mal byť korektný, lebo inak nám druhá strana nebude rozumieť. K mnohým nedorozumeniam dochádza pri použití pojmu dizajn, väčšinou v spojení s rôznymi prídavnými menami. Nebudem sa zaoberať samotným pojmom dizajn, ale pojмами, ktoré vznikajú v oblasti architektúry a urbanizmu spojením slova dizajn s príslušným adjektívom.

V prílohe odborného časopisu Eurostav č. 3 z mája 2004, vydanéj pri príležitosti vstupu Slovenska do Európskej únie v príspevku Martina Drahovského o poskytovaní architektonických služieb v Európskej únii, sa opätovne vyskytlo slovo dizajn doplnené o adjektíva urbanistický a štrukturálny. Autor cituje Direktívu Európskej komisie č. 85/384 o podmienkach

vzdelávania architektov, v ktorej sa objavujú pojmy ako urbanistický dizajn, štrukturálny dizajn, dizajn výstavby. Treba povedať, že ide o doslovný preklad anglických termínov urban design, structural design, building design, ktorým sú niektorí kolegovia náchylní prisudzovať iný význam. Vzhľadom na závažnosť dokumentu takéto voľné žonglovanie s pojmami môže viesť k reťazeniu nedorozumení, preto si neodpustím pár dobre mienených poznámok.

Pre pojem urban dizajn je významovo najbližší zaužívaný pojem **urbanistická tvorba**, alebo doslovnejší preklad **urbanistické navrhovanie**. *Structural design* vystihuje pojem **konštrukčný návrh**, **konštrukčný projekt**, i keď uznávam, že pojem štrukturálny dizajn znie až magicky príťažlivo (predstava molekuly DNA, Mandelbrotovej množiny, Calatravovej architektúry a pod.). Nebezpečné je však vytvárať pseudovysvetlenia (mnohokrát veľmi svojrázne interpretácie) pre pojmy *structural design*, *architectural design*, *building design*, *interior design*, *environmental design*, prisudzovať im iný význam, aký majú, a prekladať ich doslovne ako štrukturálny dizajn, architektonický dizajn, stavebný dizajn, interiérový dizajn a environmentálny dizajn (alebo dizajn prostredia) ako variácie toho, čo obecne označujeme termínom dizajn. Ak si naštudujeme napríklad učebné plány zahraničných, najlepšie anglických alebo amerických škôl, zistíme, že pojem *architectural design* obsahovo zodpovedá našej **architektonickej tvorbe**, resp. **architektonickému navrhovaniu**, *building design* nie je stavebný dizajn, ale **navrhovanie budov**. Podobný je preklad pojmu *interior design*, ktorý znamená **navrhovanie interiérov** alebo **interiérová tvorba** a nie interiérový dizajn. Rovnako to platí aj pre **environmental design – tvorba prostredia**. S týmto pojmom sa môžeme stretnúť pri pomenovaní škôl vo Veľkej Británii alebo v USA – *School of Environmental Design*, v ktorých sa vyučujú študijné programy od dizajnu (ako umeleckého tvarovania užitočných predmetov) cez architektúru, stavebné odbory, krajinnú architektúru až po urbanizmus a geodéziu (príkladom môže byť School of Environmental Design CALPOLY v Pomone v južnej Kalifornii).

Pojmu **dizajn** sa už venoval prof. Robert Špaček na stránkach odborných periodík; napríklad Špaček, R.: Ad výkladový slovník dizajnu, heslo architektonický dizajn Arch, roč.4, 1999, č.6-7 a č.9. s.32, Špaček, R.: K pojmu architektonický dizajn ALFA 4/2002, s. 48 - 50

Podľahnúť čaru cudzieho pojmu je lákavé. Naše vyjadrovanie akoby získalo na noblese a učenosti. Problém nastáva, ak pojem, ktorý interpretujeme po svojom, preložíme do pôvodného jazyka, ale používame ho v novom, nami vytvorenom význame. Neporozumejú nám. Okrem toho tým ochudobňujeme vlastný jazyk, ktorý je dosť bohatý na to, aby sme nemuseli žonglovať so slovami ako sofistikovaný, implementácia, negociácie, kreovanie a pod.

Julián Kepl
FA STU

Problematika konkurencieschopnosti nových členov EÚ na FEI STU

Na pôde FEI STU sa 16. júna 2005 konala interdisciplinárna medzinárodná vedecká konferencia na tému „Vplyv vstupu nových členských krajín do EÚ na jej konkurencieschopnosť“, ktorú usporiadala Katedra ekonómie a manažmentu. Jej cieľom bola prezentácia výsledkov výskumu z oblasti ekonomickej, politickej, filozofickej a historickej v rámci grantového projektu VEGA 1/223/4 a výmena skúseností s účastníkmi konferencie.

Konferencie sa zúčastnili členovia troch nových krajín EÚ z rôznych vedeckých a vedecko-pedagogických inštitúcií. Z poľskej strany to bola Politechnika Slaska Gliwice, z Česka Slezská univerzita v Opave, Vysoká škola K. Engliša a Univerzita obrany v Brne a zo Slovenska, sa okrem usporiadateľa KEM FEI STU zúčastnili pracovníci z Úradu vlády SR, SAV, Ekonomickej univerzity z Bratislavy a Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Účastníkov privítal dekan fakulty prof. Ing. František Janíček, PhD., a odborné rokovanie konferencie otvoril prof. Ing. Ladislav Andrášik, DrSc., vedúci Katedry ekonómie a manažmentu.

Rokovanie účastníkov konferencie potvrdilo, že rozšírenie Európskej únie vytvorilo zásadne novú situáciu v celom komplexe politických, ekonomických, sociálnych a ekologických procesov v Európe. Ako sa ukazuje, pre analýzu objektívnej ekonomickej a spoločenskej reality z hľadiska konkurencieschopnosti dnes už nestačia iba lineárne formálno-logické prístupy. Nová stratégia konkurencieschopnosti v dnešnom globalizovanom svete kladie na jednotlivca i hospodárske subjekty rôznej úrovne nové požiadavky, ktoré prekračujú zaužívané spôsoby reflexie a postoje nadobudnuté v predchádzajúcich obdobiach vývinu ľudstva. Ide o sprístupňovanie takých transhorizontálnych postojov, z ktorých sa môžu získať celostné poznatky (časové a priestorové) evolučného správania a učenia entít/subjektov rôzneho charakteru. Toto doteraz nebolo možné, a to najmä z toho dôvodu, že hranice evolučného procesu neboli uchopiteľné, že sme sa nachádzali vnútri daného procesu a nemohli sme z neho vystúpiť von, že teda celok evolučného procesu sa nedal exaktne zobraziť. Tieto procesy sa stali dosiahnuteľnými až využitím najmodernejších technológií, najmä IKT, internetu a vymožeností teórie umelej inteligencie, čo umožnilo rozvinutie darvinovskej evolučnej vedy do podoby univerzálneho evolucionizmu, ako lepšieho či komplexnejšieho nástroja na vysvetľovanie spoločensko-ekonomických a iných problémov.

Konferencia poskytla široké spektrum rôznych názorov na diskutovanú problematiku a metódy výskumu a vyzdvihla predovšetkým úspešnosť nového prístupu využívajúceho informačné a komunikačné technológie a počítačové experimenty, ako je napr. modelovanie zložitých situácií pomocou *evolučných algoritmov*. Na konferencii sa presadil názor, že v dnešnom konkurenčnom prostredí majú šance na úspech predovšetkým tie hospodárske subjekty, ktorých správanie bude vychádzať z poznatkov a vedomostí tzv. novej ekonomiky, presnejšie znalostne *orientovanej ekonomiky*, ktorá je založená na výrazne vyššej technologickej základni informatiky a poznatkových komunikačných sieťach.

Uplatňovanie najnovších výsledkov vedy a výskumu, prudké rozširovanie IKT technológií vedie k čoraz intenzívnejšiemu rozvoju globálnej informačnej spoločnosti v celoplanetárnom rozsahu a je len otázkou pomerne krátkeho historického času, že úplne zmení charakter našej planéty.

Milan Potančok
FEI STU

Slovenská technická univerzita v Bratislave (STU) v súvislosti so starostlivosťou o študenta

otvára ako prvá univerzita na Slovensku

Centrum kariérneho poradenstva (CKP), ktoré je súčasťou Oddelenia vzdelávania Rektorátu STU.

CKP úzko spolupracuje so študentmi, absolventmi univerzity a s mnohými domácimi i zahraničnými firmami.

Nájdeš nás na adrese:

Centrum kariérneho poradenstva STU
Rektorát
Vazovova 5
812 43 Bratislava 1
2. posch., vľavo

tel.: 02/57294 327, 576
fax: 02/57294 677
www.stuba.sk

Centrum kariérneho poradenstva

Ponúkame sprostredkovať

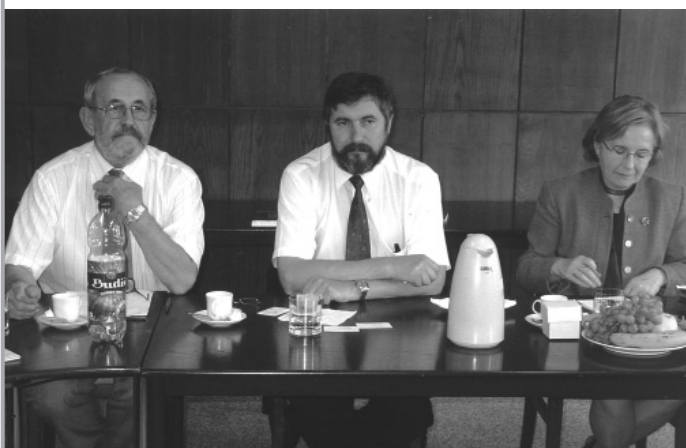
- firemné štipendiá
- spoluprácu na projektoch
- zadania pre záverečné a diplomové práce
- možnosť zúčastniť sa na súťažiach organizovaných firmami
- brigády počas semestra i prázdnin
- stáže a prax
- organizáciu workshopov, diskusných fór
- zamestnanie
- management trainee

Komu?

všetkým študentom a absolventom našej univerzity

navštív našu webovú stránku
www.stuba.sk
a dozvieš sa

Návšteva delegácie IAEA z Viedne na FEI STU

Dňa 30. júna 2005 sme na FEI STU privítali Anu Mariú Cetto, zástupkyňu generálneho riaditeľa IAEA (International Atomic Energy Agency) a vedúcu oddelenia pre technickú spoluprácu IAEA vo Viedni. Potešilo nás, že popri svojom bohatom programe počas dvojdňového pobytu v Bratislave prijala A. M. Cetto pozvanie na stretnutie, na ktorom okrem iného zazneli zaujímavé prednášky prof. Vladimíra Slugeňa a prof. Marcela Miglieriniho z Katedry jadrovej fyziky a techniky. Prvá bola zameraná na rôzne formy spolupráce KJFT a IAEA s dôrazom na výskum, druhá priblížila účastníkom stretnutia kurzy s názvom Eugene Wigner, zamerané na oblasť experimentov na výskumných jadrových reaktoroch, na realizácii ktorých sa IAEA spolupodieľala. Na kurze sa každoročne zúčastňujú študenti odborov zameraných na jadrovú fyziku a techniku z celej Európy. Teoretická príprava kurzov sa uskutočňuje v Bratislave a praktická časť na experimentálnych reaktoroch vo Viedni, Budapešti a v Prahe. Výsledky kurzov sa vyhodnocujú vo Viedni.

Na stretnutí informovali o svojich aktivitách aj zástupcovia Fakulty matematiky, fyziky a informatiky a Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave.

Po výmene informácií o vzájomnej spolupráci našich pracovníkov s IAEA vo Viedni sa otvorila diskusia o príčinách klesajúceho záujmu mládeže o štúdium jadrovej fyziky a techniky v Európe. Čiastočným riešením tejto situácie je práve kurz Eugene Wigner, ktorý aspoň vybranému množstvu študentov z celej Európy odovzdáva vedomosti odborníkov v jadrovej technike. Ďalšou témou diskusie bolo smerovanie podpory IAEA, z ktorej vyplynulo, že agentúra nepodporuje len jadrovú energetiku, ale aj ostatné oblasti ľudskej činnosti využívajúce ionizujúce žiarenie.

Andrea Perdochová - Šagátová
FEI STU

POZOR!

Nový portál <http://www.stuba.sk>

už od 26. 9. 2005

Konferencia TOP 2005

Slovenská technická univerzita (Katedra výrobnéj techniky, SjF) v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia SR zorganizovali v dňoch 29. 6. – 1. 7. 2005 medzinárodnú konferenciu „Technika ochrany prostredia – TOP 2005“. Konferencie sa zúčastnilo 168 odborníkov z 5 štátov. Účast ministra životného prostredia Slovenskej republiky L. Miklósa, námestníčky ministra životného prostredia Českej republiky I. Jiráskovej, rektora STU V. Báleša, prorektora V. Molnára a dekana Strojníckej fakulty K. Jelemenského vyzdvihla odbornú a spoločenskú úroveň tohto podujatia. V rámci programu sa uskutočnila aj diskusia odborníkov za okrúhlym stolom na tému „Zber a spracovanie starých vozidiel“ za účasti akreditovaných spracovateľov starých vozidiel na Slovensku. Účastníci konferencie ocenili aj exkurziu do kompostárne firmy A.S.A. Slovensko, s. r. o. v Trnave. Ponuka rôznych športovísk a zaujímavý program pre dámy dávali účastníkom možnosť príjemne využiť voľné chvíle. Vyhlásenie výsledkov súťaže o Cenu TOP 2005 sa uskutočnilo v slávnostnej atmosfére.

Otvorenie recepcie (minister L. Miklós, doc. L. Sooš, rektor V. Báleš, dekan K. Jelemenský)

Cena TOP 2005 bola udelená v troch kategóriách:

- kategória *progresívna idea* – ceny udeľoval a odovzdal minister L. Miklós:
 1. miesto: Stanislav Veselý, Jiří Sláma za príspevok „Niektoré experimentálne výsledky nízkotoxického kombinovaného horáka na plynné palivo“
 2. miesto: Alena Pietriková, Milan Búgel, Michal Neubauer za príspevok „Technológie spracovania odpadovej haldy obsahujúcej karcinogénne zložky chryzotilového azbestu“
 3. miesto: Silvia Šárgová, Ján Gaduš za príspevok „Spracovanie druhovo odlišných zmesí odpadov prostredníctvom anaeróbneho rozkladu“
- kategória *environmentálna technika* – ceny udeľoval a odovzdal rektor V. Báleš:
 1. miesto: AVS Plus, s. r. o., Pezinok v spolupráci s TEES Motory Martin za nový konštrukčný princíp peletovacieho stroja
 2. miesto: Elektro Recykling, s. r. o., Banská Bystrica za linku na spracovanie elektrošrotu
 3. miesto: Austrowaren Alphack GmbH za zhutňovací kontajnerový systém na drevo a štiepku

Krst knihy *História konferencie Technika ochrany prostredia 1995 – 2004*

- kategória *študentská práca* – ceny udeľoval a odovzdal Ing. Miroslav Lacuška, PhD., riaditeľ SAŽP – COHEM v Bratislave:

1. miesto: Svetlana Turská za diplomovú prácu „Hydro-metalurgický spôsob získavania medi z elektronického šrotu“, Hutnícka fakulta TU Košice
2. miesto: Petra Cséfalvayová za diplomovú prácu „Anae-róbné spracovanie odstredených pšeničných výpalkov“, FCHPT STU
3. miesto: Stanislav Karkus za diplomovú prácu „Hodno-tenie vlastností primárne recyklovanej zmesi polyetylé-nov a kopolymérov etylénu“, SJF STU v Bratislave.

Na slávnostnej recepcii minister I. Miklós pokrstil a prítom-ným odovzdal publikáciu „História konferencie Technika ochrany prostredia 1995 – 2004“ a účastníkom, ktorí sa mini-málne osemkrát zúčastnili tejto konferencie, venoval darček organizátorov (ručne maľovanú čturu zo Slovenskej ľudovej majoliky Modra) s logom konferencie.

*Ludovít Kolláth
SJF STU*

Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou v oblasti športu

Pracovníci Katedry telesnej výchovy a športu MTF STU v Trnave zorganizovali 17. júna 2005 ďalší ročník vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou zameranej na tému „**Adaptácia v tréningovom procese**“. Katedra pod vedením doc. Dr. Mariána Mericu, PhD. takto pokračuje v realizácii tradičných vedecko-pedagogických stretnutí domácich i zahraničných odborníkov, ktorí tentoraz vystúpili s prednáškami na konkrétnu tému. Program konferencie bol mimoriadne aktuálny a blízky ústrednému problému a prinie-sol hlbší prienik do podstaty javov spojených s procesom adaptácie v každej oblasti športu.

Prezentáciu dvoch desiatok autorov otvoril vstupným referá-tom hosť z Českej republiky, dekan Fakulty športovních študií Masarykovej univerzity doc. Dr. Michal Charvát, CSc. Tému z oblasti sociálnej adaptácie v športovej aktivite, ktorá zaznela z príspevku doc. Dr. Dušana Leška, CSc., prodekana FTVŠ Bratislava, rozvíjali prednášky doc. Dr. Ivana Čilíka, CSc., prodekana FHV UMB z Banskej Bystrice, prof. Dr. Vladimíra Hellebrandta, CSc. z FTVŠ Bratislava, Dr. Jiřího Rybu, CSc., vedúceho katedry PdF Hradec Králové, a ďalších autorov z tréningových procesov konkrétnych športov. Jednotlivé vystúpenia s „horúcou“ diskusiou priniesli pre všetkých účastníkov konferencie veľa nových poznatkov do ďalšej práce členov katedry, ktorá je v najbližších troch rokoch riešiteľom projektu vedeckej agentúry VEGA na tému blízku práve ukončenej konferencii.

To boli aj slová prof. Dr. Pavla Gleska, PhD., dlhoročného garanta vedeckej práce katedry v samom závere piatkového stretnutia na MTF.

*Karol Gálik
MTF STU Trnava*

J U B I L A N T I

Životné jubileum prof. Ing. Vojtecha Veselého, DrSc.

V týchto dňoch sa dožíva významného životného jubilea 65 rokov prof. Ing. Vojtech Veselý, DrSc., pracovník Katedry automatizovaných systémov riadenia na Fakulte elektrotechni-ky a informatiky Slovenskej technickej univerzity v Bratislave.

Prof. Ing. Vojtech Veselý, DrSc. je dnes celosvetovo uznávaný vedec a významný pedagóg v oblasti automatizácie. Narodil sa 4. 8. 1940 vo Veľkých Kapušanoch, kde absolvoval aj základnú školu v rokoch 1946 – 1954. Po jej ukončení v rokoch 1954 – 1958 pokračoval v štúdiu na Strednej priemy-selnej škole elektrotechnickej v Prešove. Výborné výsledky zo strednej školy ho predurčili ďalej študovať na Elektrotechnic-kej fakulte SVŠT v Bratislave, na ktorú nastúpil v roku 1957. V štúdiu pokračoval na Leningradskom elektrotechnickom inštitúte v odbore „Avtomatika i telemekhanika“, ktoré ukon-čil s vyznamenaním v roku 1964. Po návrate na Slovensko začal pracovať v oblasti energetiky a po roku nastúpil na Elek-trotechnickú fakultu SVŠT.

Meno Vojtecha Veselého je úzko späté so vznikom prvých katedier automatizácie na Slovensku. Výrazne sa podieľal na vzniku nového vedného odboru s názvom technická kyberne-tika a na založení Katedry automatizácie a regulácie, neskôr aj Katedry automatizovaných systémov riadenia (KASR), kde sa významne podieľal na budovaní základných predmetov a formoval obsah výučby pre úlohy základného a aplikované-ho výskumu. V tom čase sa orientoval na nové smery v oblas-

ti automatického riadenia – riadenie zložitých systémov s využitím metód dekompozície, koordinácie, agregácie a decentralizovaných štruktúr riadenia, kde dosiahol viacero pozoruhodných výsledkov. Dokázal skĺbiť nové vedecko-technické poznatky s vývojom metód automatického riadenia a úspešne ich zavádzať do praxe. Dominantnou oblasťou, v ktorej profesor Veselý aplikoval nové metódy automatického riadenia, sa stala energetika.

Kandidátsku dizertačnú prácu s názvom „*Príspevok k návrhu optimálneho regulátora budenia*“ obhájil v roku 1971 a habilitačnú prácu s názvom „*Príspevok k syntéze štruktúry regulátora budenia synchronných regulátorov*“ v roku 1975. Vedeckovýskumná činnosť a mimoriadne výsledky profesora Veselého vyústili v roku 1984 do obhajoby doktorskej dizertačnej práce s názvom „*Stabilita a decentralizované riadenie prechodných procesov v elektrizačnom systéme*“. Na základe dosiahnutých vedeckých a pedagogických výsledkov bol v roku 1985 menovaný za vysokoškolského profesora. Ako významný pedagóg formoval metodológiu a obsah výučby predmetov súvisiacich s riadením technologických a výrobných procesov a s projektovaním automatizovaných systémov riadenia (ASR). Napísal päť kníh zaoberajúcich sa metódami automatického riadenia a projektovaním ASR, ktoré sa využívajú vo výučbe na mnohých slovenských, českých a ruských univerzitách a stredných školách, desať skrípt, ktoré tvoria základný materiál pre výučbu predmetov v bakalárskom a inžinierskom štúdiu v oblasti automatizácie. Je autorom viac než 250 odborných článkov publikovaných v domácich a zahraničných časopisoch a vystúpil na významných zahraničných konferenciách. Je jedným z najviac citovaných autorov na Slovensku v problematike automatického riadenia procesov. Metódy a postupy, ktoré vypracoval, sú zahrnuté do učebníc a skrípt zaoberajúcich sa riadením rozsiahlych systémov s využitím prvkov adaptivity a robustnosti. Profesor Vojtech Veselý zaraďuje najnovšie poznatky z výskumu do svojich prednášok, ktoré sú pre študentov atraktívne a zaujímavé aj tým, že do nich vnáša svoj typický entuziazmus a humor.

Prof. Ing. Vojtech Veselý, DrSc. je členom Odbornej komisie pre riadenie veľkých systémov (*Technical Committee on Large-Scale Systems*), Medzinárodnej federácie pre automatické riadenie (*International Federation of Automatic Control, IFAC*) a podpredsedom Slovenskej spoločnosti pre kybernetiku a informatiku, kde sa podieľa na organizovaní medzinárodných konferencií s názvom *Kybernetika a informatika* ako podpredseda programového výboru. Výrazne sa pričinil o vznik významnej a medzinárodne uznávanej konferencie Riadenie procesov v energetike (*Control of Power Systems*), ktorej je hlavným organizátorom a koordinátorom. Profesor Vojtech Veselý sa zaslúžil o aplikáciu moderných metód automatického riadenia predovšetkým v energetike. Jeho pôvodné myšlienky a originálne postupy sa v súčasnosti využívajú v regulátoroch budenia popredných výrobcov riadiacej techniky, ktorí uplatňujú tieto systémy v energetike. Na Katedre automatizovaných systémov riadenia je profesor Vojtech Veselý poverený vedením a organizovaním výskumnej činnosti katedry. Dlhodobo vedie výskumné kolektívy, ktorých výsledky sú publikované v popredných svetových časopisoch a na medzinárodných konferenciách.

V súčasnosti je zodpovedným riešiteľom výskumnej úlohy s názvom *Moderné metódy riadenia systémov*. Vychoval 15 doktorandov. Je ženatý, má dve deti a štyri vnúčatá.

V mene vedenia Katedry automatizovaných systémov riadenia FEI STU v Bratislave, Slovenskej spoločnosti pre kybernetiku a informatiku, ako aj celej slovenskej komunity automatizérov želám prof. Ing. Vojtechovi Veselému, DrSc. veľa zdravia, optimizmu a tvorivých síl do ďalších rokov.

Štefan Kožák

vedúci Katedry automatizovaných systémov riadenia FEI STU

Prof. Ing. Jozef Kriš, PhD.
60-ročný

Dňa 18. augusta 2005 sa v plnom zdraví, životnom optimizme a pracovnom eláne dožíva 60. rokov vedúci Katedry zdravotného a environmetálneho inžinierstva Stavebnej fakulty STU v Bratislave prof. Ing. Jozef Kriš, PhD. Narodil sa Záhradnom pri Prešove a po ukončení stredoškolského vzdelania na Strednej priemyselnej škole stavebnej pokračoval v štúdiu na Stavebnej fakulte SVŠT v Bratislave, odbor vodohospodárske stavby. Od 1. decembra 1969 až doteraz je pracovníkom Katedry zdravotného inžinierstva Stavebnej fakulty. V roku 1999 bol vymenovaný za profesora.

Na Katedre zdravotného inžinierstva vyučoval rôzne základné a výberové predmety, z ktorých sa časom vyprofiloval na oblasť vodárenstva, balneotechniky a inžinierskych sietí. Je predsedom komisie pre štátne záverečné skúšky a obhajoby diplomových prác na Stavebnej fakulte a Fakulte chemickej a potravinárskej technológie STU, na Stavebnej fakulte ČVUT Praha a VUT Brno, s ktorými aj úzko spolupracuje. Je garantom a školiteľom doktorandského štúdia odboru vodné stavby a členom vedeckej rady SvF.

Popri pedagogickej práci sa jubilant aktívne zapája do organizovania a riešenia vedeckovýskumných úloh, z ktorých vyplýva aj bohatá publikačná činnosť. Je autorom mnohých článkov publikovaných na odborných a vedeckých stretnutiach ako na Slovensku, tak aj v zahraničí. V poslednom čase sa aktívne zúčastnil na medzinárodných vedeckých podujatiach v oblasti zdravotného inžinierstva vo viacerých štátoch Európy, Ázie, Ameriky i Austrálie, kde prezentoval výsledky našej vedy a výskumu.

Prof. Kriš je mimoriadne aktívny pri organizovaní vedeckých a odborných podujatí, sympózií, seminárov a konferencií s národnou a medzinárodnou účasťou, ako boli „AQUA“

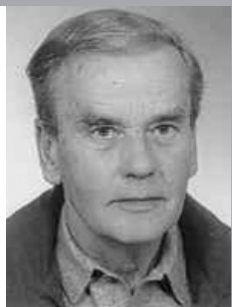
v Trenčíne, medzinárodná konferencia „Pitná voda“, konferencia pre vodohospodárov a iné. Od roku 2003 je prof. Kriš predsedom komisárov pre vydávanie Osvedčenia na prevádzkovanie verejných vodovodov a verejných kanalizácií. Je predsedom Slovenského národného výboru IWA, v ktorom sa aktívne podieľa na organizovaní odbornej aktivity podnikov, výskumných ústavov, vysokých škôl, ako aj rôznych spoločností z oblasti vodovodov a kanalizácií.

V tomto odbore nadviazal a udržiava úzke kontakty so zahraničnými partnermi so snahou presadiť slovenskú odbornú verejnosť na európsku a aj svetovú platformu. Úzko spolupracuje s SÚTN, kde je predsedom odbornej komisie pre vodovody a kanalizácie.

Pedagogická, odborná, vedecká a spoločenská práca a aktivita prof. Ing. Jozefa Kriša, PhD. je rozsiahla. Je autorom 2 monografií na Slovensku a jednej v zahraničí, 8 vysokoškolských učebníc, 30 vedeckých prác v domácich časopisoch a 20 v zahraničných a mnohých ďalších vedeckých prác publikovaných v zborníkoch.

Všetci, čo poznáme nášho kolegu a priateľa a stretávame sa s ním, mu prajeme pri príležitosti tohto pekného jubilea hlavne pevné zdravie, radosť zo života a veľa rokov plodnej práce pri príprave našej novej technickej generácie a pri riešení náročných úloh v oblasti vodohospodárstva.

*Jarmila Božíková
SvF STU*

**Doc. Ing. Ľubomír
Hyánek, PhD.
75-ročný**

Doc. Ing. Ľubomír Hyánek, PhD. – náš kolega, spolupracovník, pedagóg a priateľ – sa dňa 21. júna 2005 v plnom zdraví dožil 75 rokov.

Slovenskú vysokú školu technickú v Bratislave ukončil v roku 1954 skúškou s vyznamenaním ako stavebný inžinier so špecializáciou mechanizačno-zdravotnou. Pedagógom na Katedre zdravotného inžinierstva SVŠT (dnes STU) bol od 1. februára 1953, teda od jej vzniku. Zaoberal sa hydraulikou prúdenia pri úprave vody a pri čistení odpadových vôd. Z tejto vedeckej oblasti bola aj jeho kandidátska dizertačná práca (Prietok nahor cez vrstvu vymieňačov iónov, 1968) a habilitačná práca (Vplyv prívodu na čas zdržania v hrubozrnnom pórovitom prostredí, 1977). V roku 1978 bol menovaný docentom. Na Katedre zdravotného inžinierstva pracoval nepretržite do roku 2000, kedy odišiel do dôchodku.

Pedagogicky sa venoval najmä čisteniu odpadových vôd, vodnému hospodárstvu priemyselných závodov a ochrane vôd. Stal sa iniciátorom predmetov s uvedenou problematikou. Na jubilita spomína asi 200 inžinierov, ktorí pod jeho vedením spracovávali a obhajovali diplomovú prácu, vedeckí aspiranti a členovia krúžkov ŠVK.

Je autorom vysokoškolskej učebnice „Čistota vôd“, spoluautorom dvoch monografií a viacerých skrípt. Veľmi bohatá je jeho ostatná publikačná činnosť (viac ako 144 titulov). Svoje aktivity vždy spájal s vedecko-výskumnou prácou najmä experimentálneho charakteru. Bol riešiteľom a spoluriešiteľom viacerých štátnych, rezortných a fakultných výskumných úloh. V posledných dvoch rokoch svojho pôsobenia na katedre sa podieľal na riešení grantových úloh. Bohatá je jeho prednášková (150 na domácich a 4 na zahraničných podujatiach) expertízna (260), posudková, recenzná a zlepšovateľská činnosť.

Za svoju všestrannú vedecko-pedagogickú činnosť na Stavebnej fakulte bol jubilant ocenený Striebornou (1985) a Zlatou (1990) medailou SVŠT a Pamätnou medailou Stavebnej fakulty (2003) pri 50. výročí založenia Katedry zdravotného inžinierstva. Pri príležitosti životného jubilea (75 rokov) mu udelil dekan SvF prof. Ing. Dušan Petráš, PhD., Plaketu akademika Duba za dlhoročnú pedagogickú a vedecko-výskumnú činnosť. Spoločenské, vodohospodárske a iné organizácie tiež ocenili jeho aktivity viacerými plaketami. V r. 1988 udelili doc. Hyánekovi Medailu hl. mesta SR Bratislavy za prácu v problematike životného prostredia.

Doc. Hyánek mal aj bohaté mimoškolské aktivity. Bol členom Vedeckej rady Ministerstva lesného a vodného hospodárstva a VÚVH Bratislava. Bol dlhodobým aktívnym členom rôznych odborných skupín, redakčných rád a najmä VTS a Slovenskej vodohospodárskej spoločnosti. Do roku 2000 bol garantom pre skúšky odbornej spôsobilosti pre vodné stavby pri Slovenskej komore stavebných inžinierov. V roku 1999 bol spoluzakladateľom Asociácie čistiarenských expertov SR, kde sa stal členom jeho výboru.

Prajeme nášmu jubilantovi veľa zdravia a radosť v kruhu jeho rodiny, veľa sily na prácu v záhrade a pri skalničkách. Tešíme sa ešte na mnohé stretnutia na odborných podujatiach.

*Jarmila Božíková
SvF STU*

K A L E N D Á R I U M

Dňa 29. augusta 1890 sa vo Štvrtku na Ostrove narodil akademický maliar **profesor Maximilián Schurmann**. Na STU pôsobil v rokoch 1939 až 1945, najprv ako docent a od roku 1941 ako profesor pre odbor Figurálne kreslenie a maľovanie na oddelení kreslenia a maľovania pre kandidátov učiteľstva na stredných školách. Toto oddelenie bolo priamym predchodcom dnešnej Vysoké školy výtvarných umení v Bratislave. V roku 1941 až 1945 bol prednostom Ústavu figurálneho kreslenia a maľovania.

M. B.

Technik – víťaz folklórnej súťaže Akademický Zvolen 2005

V dňoch 5. – 7. júla sa vo Zvolene konal 17. ročník medzinárodnej súťaže vysokoškolských folklórnych súborov Akademický Zvolen, ktorý pripravila tamojšia Technická univerzita. Tri dni sa folklór ozýval na námestí, na zvolenskom zámku i v dome kultúry v Podborovej, kde účinkujúci absolvovali súťažné vystúpenia. Tento rok sa na Akademickom Zvolene predstavilo 15 súborov. Okrem 10 súborov reprezentujúcich domáci slovenský folklór sa zúčastnili aj účinkujúci z Česka, Chorvátska, Bulharska, Bieloruska a Španielska. Víťazstvo z tejto súťaže si odniesol súbor Technik, ktorý úspešne reprezentuje Slovenskú technickú univerzitu na mnohých folklórnych podujatiach. Ako sa takéto víťazstvo rodí a čo súbor ešte v budúcnosti pripravuje, sme sa opýtali doc. Ing. Michala Božíka, PhD., riaditeľa súboru, a jeho umeleckej vedúcej Mgr. Ľubice Meškovej.

Na Slovensku je veľa podujatí venovaných folklóru. Čím je podľa Vás ako riaditeľa súboru výnimočný festival vo Zvolene?

Nie je to typický folklórny festival. Je to súťaž vysokoškolských súborov, ktorá sa koná pravidelne striedavo vo Zvolene a v Nitre. Tento rok nás privítal Zvolen. Hodnotí sa umelecká práca súborov, ich prezentácia a zároveň je to pre členov súboru aj odmena za tvrdú celoročnú drinu.

Michal Božík – riaditeľ súboru

Zúčastnili ste sa tohtoročného festivalu?

Áno, zúčastnil som sa, ale iba slávnostného vyhodnotenia výsledkov a galakonzertu, na ktorom každý súbor prezentoval svoje súťažné vystúpenie. Vzhľadom na pracovné povinnosti som nemohol byť vo Zvolene celé tri dni. Zastúpila ma choreografka a organizačný vedúci, ktorých prijal aj rektor zvolenskej univerzity. Trochu nás mrzelo, že poduja-

tia sa nemohol zúčastniť zástupca vedenia našej univerzity, pretože ich prítomnosť pôsobí na mladých ľudí v súbore veľmi povzbudzujúco.

Aká je úloha riaditeľa súboru na takomto podujatí?

Na mieste konania som sa nemusel starať prakticky o nič. Všetko zabezpečili zvolenský organizátori. My sa musíme postarať o našich členov súboru v Bratislave, pretože súťaž sa koná vždy na konci školského roka a študenti už nemajú nárok na ubytovanie. O umeleckú stránku súboru sa stará umelecká vedúca Ľubica Mešková.

Slovenský folklór je dobrým vývozným artiklom našej kultúry. Plánujete v blízkom období vystúpenia v zahraničí?

Áno, práve teraz sme dostali pozvanie na pätnásťdňové turné do Číny. Túto veľkú krajinu by sme mali navštíviť koncom októbra. Máme naplánované vystúpenia vo väčších mestách krajiny. Bola by to prvá reprezentácia nášho súboru v tejto časti sveta. Tento rok sa Technik zúčastnil na Medzinárodnom folklórnom festivale Szekszárd 2005 v Maďarsku, kde sme získali ocenenie.

Činnosť takého veľkého súboru prináša so sebou určite aj nemalé problémy a komplikácie, ktoré ako vedúci súboru musíte riešiť. Môžete nám povedať aké?

To je otázka na dlhé rozprávanie. Podstatou je, že niekedy sa cítime ako nechcené dieťa. Každý nás má rád, každý nás chváli, chce sa nami popýšiť, ale ekonomické problémy musíme riešiť sami. Musím zdôrazniť, že univerzita má o nás záujem, to sa nedá poprieť, ale v poradí jej priorít nie sme na prvých miestach. Žijeme a fungujeme najmä z nášho veľkého nadšenia a z toho, čo dostaneme, sa snažíme efektívne využiť každú korunu. Myslím si, že práve vďaka tomuto nadšeniu sa súboru celkom slušne darí. Dokázal to aj nedávny prieskum verejnej mienky, podľa ktorého je Technik po Lúčnici druhým najznámejším folklórnym umeleckým súborom na Slovensku.

Spolupracujete so Slovenským rozhlasom alebo niektorými hudobnými vydavateľstvami?

Táto spolupráca je v súčasnosti slabšia, ale snažíme sa vyvíjať aktivity aj týmto smerom. Dúfam, že v budúcnosti budeme úspešnejší.

AKO VNÍMALA ATMOSFÉRU PODUJATIA CHOREOGRAFKA ĽUBICA MEŠKOVÁ?

S čím sa Technik vo Zvolene predstavil? Aká bola nálada na súťaži?

Technik sa vo Zvolene predstavil s novým hudobno-tanečným predstavením z Vajnora, ktoré má názov „Kde sa dobré víno rodí“. Znázorňuje vinobranie, práce a zábavu počas vinobrania. Tematicky je rozdelené do dvoch

Ľubica Mešková - choreografka

blokov, ten prvý znázorňuje nosenie hrozna do kade a spracúvanie vína a druhý samotnú zábavu. Bloky sú predelené speváckym vstupom. Predstavenie je zaujímavé najmä tým, že sa nepoužívajú žiadne rekvizity, nakoľko dievčatá znázorňujú hrozno a chlapci preš. Spracovanie takouto hravou formou učarilo aj porote a myslím si, že prispelo k tomu, že sme vo Zvolene získali ocenenie. Atmosféra na javisku bola výborná, mladí ľudia sa na toto predstavenie tešili, dobre sa im to spievala a hrá. Predstavenie je kolektívna práca, hudobnú úpravu robil Peter Obuch a na choreografii som sa podieľala spolu s našim pedagógom Ferom Morongom. Každý z nás vložil do choreografie svoje prvky.

Prečo ste si vybrali práve tento námet?

Pretože pochádzam z Vajnora a chcela som ukázať zvyky z tejto oblasti.

Aká je dramaturgia súboru?

Snažíme sa pripravovať 90-minútové celovečerné programy, ktoré zahŕňajú veľké aj malé formy, ako aj hudobné, spevácke a tanečné čísla. Okrem toho vytvárame aj malé tanečné kreácie, ktorými sa potom prezentujeme na kratších podujatiach.

Umelecký súbor Technik má 110 členov a delí sa na folklórny súbor, spevácky zbor a komorný orchester. Môžu sa do Techniku prihlásiť aj záujemcovia, ktorí nie sú študentmi našej univerzity?

Áno, samozrejme, môžu sa prihlásiť všetci, ktorí majú záujem o folklór. Berieme aj ľudí, ktorí s folklórom nikdy nerobili, no majú veľký záujem. Práve takí dokážu v priebehu roka vďaka nadšeniu urobiť zázraky.

Ako často sa schádzate na nácvikoch?

Nácviky máme trikrát do týždňa po dve a pol hodiny. Dvakrát spoločné a raz sú delené.

Poslucháči ktorej fakulty majú o umeleckú činnosť v súbore najväčší záujem?

Najviac poslucháčov je zo Stavebnej a Strojníckej fakulty.

Súbor sa skladá najmä zo študentov a tak by ma zaujímalo, ako riešite výmenu tých členov súboru, ktorí každoročne končia školu?

Áno, fluktuácia je veľká. Absolventi sa však s folklórom veľmi ťažko lúčia, a preto ostávajú ešte rok-dva po skončení školy. V septembri sa každoročne robia nové konkurzy, mladí ľudia sa väčšinou rok vychovávajú, po roku sa obsadzujú do programu.

Ako sa robí so študentmi a v čom je táto práca iná ako pri profesionáloch?

S týmto kolektívom, ktorý je v súbore teraz, sa robí veľmi dobre. Sú to rozumní mladí ľudia, ktorí si dajú poradiť, vedia poslúchnuť a urobia maximum pre to, aby dielo bolo úspešné.

Čím podľa Vás mladých ľudí priťahuje folklór?

Folklór je veľmi energický a živý. Možno je to posledná pamiatka na našu minulosť. Snáď ich priťahuje aj dobrý kolektív, v ktorom sa často nájdu nové vzťahy a priateľstvá alebo pre spomienky, ktoré im už nikto nevezme.

Čo im dáva tanec?

Predovšetkým slobodu, voľnosť, možnosť tvoriť a najmä celkový pocit uspokojenia.

Ako ste sa Vy dostali k folklóru a prečo ste sa rozhodli práve pre túto činnosť?

Ja som začala tancovať v piatich rokoch v medzinárodnom súbore Kalinka v Moskve, kde sme s rodičmi v tom čase žili, potom v bratislavskej Prvosienke a v roku 1992 som prišla do Techniku, ktorému som ostala verná.

Kedy Vás najbližšie uvidíme v Bratislave?

Srdečne Vás pozývame 24. septembra o 11.30 na Vinobranie do Modry alebo potom na celovečerné predstavenie 4. októbra o 19.00 v Dome kultúry Zrkadlový háj.

Na záver by sme chceli súboru Technik popriať veľa dobrých nápadov, ale aj podmienky na ich uskutočnenie.

Iva Šajbidorová

SPEKTRUM STU (Technik – revue slovenských technikov, 9 ročníkov – 1940-1949; Technika – závodný časopis SVŠT, 9 ročníkov – 1958-1967; Technika – revue SVŠT, 2 ročníky – 1968-1970; Technika – spravodajca SVŠT, 8 ročníkov – 1982-1990; Informácie STU, 5 ročníkov – 1990-1994) vydáva Slovenská technická univerzita v Bratislave, Vazovova 5, 812 43 Bratislava, tel. č.: 02/57294 584, fax: 02/57294 333, e-mail: spektrum@stuba.sk

Za obsah dodaného príspevku zodpovedá jeho autor. Redakcia nemusí súhlasiť so všetkými publikovanými názormi.

Zodpovedná redaktorka: Iva Šajbidorová **Grafická koncepcia:** Karol Rosmány **Grafická úprava:** Ivan Páleník **Fotografka:** Etela Križiková **Redakčná rada:** Emília Bednárová, Kvetoslava Ferková, Maroš Finka, Miroslav Hutňan, Ladislav Javorčík, Milan Kolesár, Peter Kostka, Zuzana Mokošová, Milan Petráš (predseda), Tatiana Sikorová, Robert Špaček, Eva Troščáková, Ján Vajda.

Tlač: Vydavateľstvo STU, Bratislava. **Registrácia:** MK SR 1334/95. **TS:** 09. ISSN 1336-2593. Nepredajné. **Uzávierka čísla:** 14. septembra 2005.